

Platanhaven gennem 50 år

Platanhaven gennem 50 år
1959 - 2009

Platanhaven gennem 50 år
1959 - 2009

Layout, opsætning og tryk: www.helmertryk.dk

Foto på omslag: Skott Reklame-Fotografi A/S

Formand for Børn- og Ungeudvalget i Odense Kommune, rådmand Jane Jegind

Specialbørnehaven Platanhaven har 50 års jubilæum i 2009. Platanhavens historie har direkte forbindelse til gamle stolte traditioner i Danmark. Pastor Hans Knudsen (som senere fik en kendt plads af samme navn opkaldt efter sig) mødte en dag i 1872 en lille pige, som humpede ad sted på en meget primitiv krykke. Det ramte hans følelser og fik ham til at ville gøre en positiv indsats for børn, der havde behov for hjælp, og derfor tog han initiativ til at stifte Samfundet og Hjemmet for Vanføre. Senere gennemførte socialminister K.K. Steincke en skelsættende socialreform, som nutiden stadig er påvirket af. Viden, holdning og høj kvalitet baseret på respekt og ligeværdighed har været indbygget i Platanhavens mure gennem alle årene lige fra begyndelsen.

Platanhaven har formået at udvikle sig gennem mange tidsaldre og tilpasse sig

de ændrede krav i samfundet. Platanhaven er i dag en tværfaglig samlet vidensenhed for børn med handicap på Fyn og har et godt og stabilt samarbejde med alle de fynske kommuner. Gennem de senere år har Platanhaven fået nye opgaver i alle fynske kommuner indenfor Servicelovens § 11 og i hele Danmark for Servicestyrelsens vidensorganisation VISO. Det er gode initiativer at påtage sig som institution, for det er opgaver, som rækker langt ind i fremtiden og er med til at give Odense Kommune en positiv plads i det danske landskab indenfor behandling af børn med handicap.

Jeg vil gerne takke dem, som har deltaget i tilblivelsen af dette jubilæumsskrift. Tidligere elever, forældre, samarbejdspartnere og ikke mindst de to pædagoger, som beredvilligt har stillet deres mange års oplevelser til rådighed for forfatteren, der påtog sig opgaven med at skrive Platanhavens historie gennem 50 år.

Platanvej 15 i 1969

Indholdsfortegnelse

5	Forord	14	Hverdagene, højtiderne og pædagogikken	39	Hvordan har I haft det som pædagoger her i 40 år?
6	Første møde i historie-gruppen	19	Normer, holdninger og hierarki	40	Interview med Sigrun Nielsen cand. jur. var ansat i SAHVA, da Platanhaven startede
9	Historisk oversigt	23	Personale	42	Afslutning og fremtid
11	Samtale med Jørn Baungaard, forstander siden 1. november 1988	31	Interview med 3 tidligere elever, som nu er omkring 40 år		
14	Hvad mente man om børn med handicap?	36	Kære forældre - Vi vil gerne invitere jer til en snak om Platanhaven		

Platanhaven gennem 50 år

Forord

Kimen til denne historie blev sået for mange år siden. Jeg var nyuddannet ergoterapeut og cyklede ind på Behandlingsbørnehjemmet Platanhaven med en uopfordret ansøgning til et sommerferiejob. Jeg fik jobbet og var glad og tilfreds. Jeg fortalte om jobbet til en gammel, god ven af familien, min fars trofaste snedkersvend gennem et langt liv. Han fortalte mig så en fascinerende beretning om sin barndom, hvor han havde leget med sønnen i den velhavende fabrikantfamilie, som beboede Platanvej 15 i 1920'erne, hvor han var dreng. Når han ringede på døren, kom tjeneren med hvide handsker og lukkede op og viste den unge kommende snedker ind til sønnens legeværelse, hvor de to drenge legede i timevis. På loftet boede tjenestefolk, og maden blev fragtet til spisetuen via en mad-elevator. Jeg nød historierne om de svundne dage

og har fortalt dem videre mange gange. I dag er det usædvanligt smukke stuk i loftet i denne spisetue gemt bag lydisolerende plader af hensyn til personalets arbejdsmiljø, og de hvide handsker er afløst af glasdøre, som åbner automatisk. Jeg har nu haft denne arbejdsplads gennem mange år, og der er andre, som har haft fornøjelsen i mange flere år. Platanhaven har haft betydning for mange mennesker gennem snart 50 år, og derfor ville jeg gerne være med til at bevare erindringer om en svunden tid, så historien ikke går tabt, efterhånden som medarbejdere går på pension. Jeg spurgte to pædagoger, som har arbejdet her næsten 40 år, om de ville lade sig interviewe af mig om gamle og nye dage i Platanhaven. Det ville de meget gerne, og gennem ca. 1½ år mødtes vi jævnligt i "historie-gruppen" og fik indsamlet en pæn bunke noter, som danner grundlag for dette skrift.

Vi har været gennem støvede journaler i aflåste kælderrum, gamle gulnede fotos, knapt læselige referater trykt med blåt på spritduplikator, forskellige årtiers karakteristika med hensyn til påklædning og legetøj, tankevækkende erindringer og eftertænksomme refleksioner over fortid, nutid og fremtid indenfor denne verden af børn med handicap og deres familier, som har været vores fælles engagement gennem en årrække.

Specialbørnehaven Platanhaven har 50 års jubilæum i 2009, og vi vil med dette historiske tilbageblik vise vores store respekt for de børn og familier, som har haft tilknytning til Elevhjemmet og børnehaven i Platanhaven samt alle de medarbejdere, der gennem tiden har været med til at gøre Platanhaven til en institution, som gør en forskel for mange.

Fyns Tidende
7. januar 1959

Førstanderinde frk. Anna Krøgh underholder den fysekkede Inger-Marie, som hun holder sengen. Fødselsplacet foran barnet er undervisningsmateriale, som lærer hende betegnelser paa kjole, armer, ben o. s. v.

Første møde i historie-gruppen

Vi har alle tre glædet os til denne dag. Vi holder af den her gamle institution, og vil gerne fortælle noget af dens historie, så den bevares for fremtiden og giver liv til de gamle mure.

Inde i bladet fortælles nærmere om den rummelige og velindrettede villa Platanvej 13 i Odense, der helt har skiftet karakter fra herskabsvilla. Den er nu indrettet til børnehjem og børnehaven for spæstlig tømmede børn, som her behandles og hjælpes paa bedste vis. Billedet viser den 3-årige Rudy, som i denne levtoftøngte gyngel lærer at bruge sine armer og ben til kravlebevægelser, — det første, han skal lære, og det er fysioterapeuten, frk. Tove Nielsen, der underviser ham.

Avisudklip fra Fyns Tidende
7. januar 1959

Gamle journaler hentes op fra arkiverne i kælderen, gamle fotoalbums tages ned af hylderne, private fotos fra et langt arbejdsliv er medbragt, frisk frugt og kaffe på kanden... vi er klar!

Erindringerne kommer flyvende, og snakken går livligt med det samme. "Kan du huske dengang, hvor...? Nej! Ih, ja!" Sådan kommer det nærmest af sig selv. Jeg samler stikord til at kunne lave en disposition for vores samtaler, så vi får anekdoter, fakta og tanker med i en stor, skøn blanding.

Sonjas historie starter d. 1.2. 1969 og Elses starter d. 1.2. 1970.

Sonja var uddannet barneplejerske og havde arbejdet på Sanderumhus Spædbørnehjem i Odense, hvor man modtog spædbørn, der blev bortadopteret lige efter fødslen. Flere år senere uddannede Sonja sig til pædagog. Sonja skulle til ansættelsessamtale i 1969 og mødte spændt og nok en anelse nervøs op til frk. Forstanderinden, som spurgte: "Hvad laver

dine forældre?" og "Er du uddannet indenfor åndssvageforsorgen?". Det var den samtale, og så havde den unge frøken fået fast arbejde.

Sonjas første arbejdsdag startede 'ovenpå' kl. 5.45. Hun kendte ingen af børnene eller personalet. Hun skulle starte med at have ansvaret for 3 børn. De skulle bades, klædes på og have skinner på benene. Når hun var færdig med det, skulle hun bære børnene ned af trappen til børnehaven, hvor hun skulle made to børn, som ikke kunne spise selv. Så var Sonja i gang med sit nye arbejde! Der var ingen, der fortalte, hvordan hun bedst kunne hjælpe børnene, det havde hun 100 % frihed til at finde ud af selv. Det føltes som alt for meget frihed under alt for stort ansvar for den knap 20-årige unge barneplejerske, som måtte eksperimentere sig frem med både havregrød, skinner og kørestole.

Else startede d. 1.2.1970 som 1. assistent. Else var uddannet omsorgsassistent in-

denfor særforsorgen og havde arbejdet i Århus på Solbakken, som havde et godt renommé, så det var en kvalifikation i sig selv. Else blev efter en kort samtale opfordret til at sidde og tænke lidt, mens forstanderinden spiste en portion havresuppe, så kunne hun ringe dagen efter og sige, om hun ville have stillingen. Da Else et par dage efter havde besluttet sig, ringede hun fra en telefonboks fra banegården.

Elses første arbejdsdag var en søndag. Hun ankom søndag aften og skulle bo på et af pigeværelserne oppe under taget den første måned. Den første morgen skulle hun møde klokken 7.00. Hun gik ned af trapperne til Elevhjemmet og skulle til at finde ud af, hvad hun skulle lave, da fik hun øje på hende. Hun skred ind ad døren i en lyseblå vatteret morgenkåbe! Det var selveste forstanderinden, som gik sin vanlige morgenrunde for at se, om alt stod godt til, f.eks. om børnene havde det godt, og om lysedugene lå lige på bordene. Else tænkte: " - her er du ikke længe!".

SAHVA's 100 års jubilæum i 1972 blev afholdt i Restaurant Skoven Personalet deltog i middagen, og var moderigtigt klædt med opsat hår, miniskørter og cigaretter

Sonja.

Else og Sigrun Nielsen.

Nu er tid jo et relativt begreb, men Else gik på efterløn efter 37 år i Platanhaven.

Spastikerhjemmet er nu klar til indvielse

Vi havde mange spørgsmål og tanker:

Hvilken tid beskriver vi? Hvad skete i samfundet i de år? Hvad lagde man vægt på? Hvad tænkte man om udvikling, undervisning og læring?

Hvilke holdninger havde man til handicap?

Platanhavens historie. Husets historie. De fysiske rammer.

Starten på institutionen. Antal børn.

Forældre. Hvilken holdning var der til forældrene? Havde forældrene indflydelse?

Samarbejde. Hvem samarbejder med hvem?

Prioriteringer. Hvad var det vigtigste at få gjort? Hvilke værdier var vigtige?

Hverdagen. De typiske almindelige dage, hvordan var det at gå i børnehaven her?

Hvad lavede man i børnehaven, leg, træning, sjov, ture? Højtider, festdage?

Invitation 1959

Historisk oversigt

De første 15 børn blev indskrevet d. 1.6.1958.

Der har i alt været 530 børn i Platanhaven.

Elevhjemmet var døgnafdeling for Fyn og Sønderjyllands Amt.

10.4. 1956 SAHVA, Samfundet og Hjemmet for Vanføre overtager Platanvej 15 med det formål at oprette et behandlingsbørnehjem. Frk. Anna Krogh var den første forstanderinde.

17.1. 1959 Officiel indvielse af Spastikerhjemmet Platanvej.

1973 – 1976 SAHVA flyttede til Borgervænget i København.

1974 Stiftende generalforsamling i Forældreforeningen.

1976 Ny forstanderinde: Ruth Estrup (samt hund, som blev henvist til forstanderkontoret).

1980 Fyns Amtskommune indgår driftsoverenskomst med Behandlingsbørnehjemmet Platanvej.

1980 – 1981 Udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg.

1983 Ny forstander: Steen Thinggaard.

1988 Ny forstander: Jørn Baungaard.

1990 Køkkenet blev nedlagt, og børnene skulle have madpakker med.

1.8. 1993 Fyns Amt overtager Platanhaven fra Samfundet

og Hjemmet for Vanføre, SAHVA.

1994 Specialbørnehaveplanen for Fyns Amt vedtages.

1995 Elevhjemmet omdøbes til Platanbo og flytter i nyt byggeri på Platanvej 15, B.

2001 Platanhavens nybyggede børnehave Fregatten indvies.

2005 Platanbo, det tidligere Elevhjem overgår til en anden ledelse i Familieafdelingen i Fyns Amt og er dermed ikke længere en del af Platanhaven.

1.1. 2007 Odense Kommune overtager Platanhaven i forbindelse med amternes nedlæggelse ved kommunalreformen.

Forstanderinde Ruth Estrup ved kanten

Hvem kom på Behandlingsbørnehjemmet Platanvej?

De første mange år kom der børn med rygmarvsbrok, spasticitet, trafikskader,

vaccinationsskader og Calvé-Perthes. Indenfor de senere 10-15 år har børnene en større variation af diagnoser end tidligere set. Mange har syndromer, og der er flere med sjældnere handicap. De første mange år kunne man godt komme i Platanhaven, hvis man var normalt begavet og 'bare havde noget spasticitet i det ene ben eller arm'. Så var målet, at barnet skulle lære færdigheder, så det kunne klare sig i almindelig skole blandt jævnaldrene. Dette er oftest ikke længere grundlag for en visitation til Platanhaven, og derfor har de fleste af børnene generelt sværere handicap nu i modsætning til tidligere, hvor der var en større variation af børn med både lette og svære handicap.

Før 1980 henvendte lægerne sig for at høre, om der var ledige pladser. Efter 1980 blev det amtets opgave at visitere til specialbørnehave eller døgnplads.

Elevhjemmet på Behandlingsbørnehjemmet Platanvej var døgnafdeling både som permanent bosted og som aflastning for

Forstander Steen Thinggård

børn og unge mellem 0 og 18 år. Elevhjemmet var beliggende på 1. sal. I 1969 boede der 18 børn og unge fra Fyn, Årø, Als, Jylland, Ringkøbing og Nykøbing M.

Børnehaven, som var placeret i den daværende stueetage, var åben fra mandag til fredag for børn mellem 0 og 7 år fra Fyn og Sønderjylland.

I flere år var der ca. lige mange børn på Elevhjemmet og i børnehaven. Nogle af

børnene i børnehaven fik lov til at overnatte på Elevhjemmet i weekenden, og det var starten på aflastningspladser. Fra mandag til fredag boede skolesøgende børn på Elevhjemmet og gik i skole på Rosengårdskolen. Børnene blev benævnt som foreløbige gæster i ½ år.

I referat af "Bestyrelsesmøde d. 30.5.1974 holdt på Platanvej kl. 19.30" er med sirlig håndskrift skrevet:

"Frk. Krogh oplyste, at de åndssvage børn på Platanvej foreløbig var gæster for ½ år, da de var multihandicappede, og der var tvivl om, hvor de hørte hjemme".

Bo ude - bo hjemme?

Op til 1970'erne var det almindeligt at forvente, at børn med handicap boede på institution. Fra 1980'erne fik forældrene mere hjælp og mulighed for at opnå tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med Bistandslovens indførelse. Derfor blev det muligt for flere forældre at have børnene boende hjemme. Efterhånden som flere

børn og unge blev boende hjemme, kom der til at bo 7-8 børn på Elevhjemmet. Når de børn var hjemme i weekenden, blev deres værelser brugt til aflastningspladser.

Samtale med Jørn Baungaard, forstander siden 1. november 1988

Platanhaven er en specialbørnehave i Odense Kommune. Platanhaven har to afdelinger den ene på Platanvej tæt ved Odense Å med plads til 30 børn og den anden Fregatten på Bjørnemosevej med plads til 24 børn. Platanhaven lægger stor vægt på tværfagligt samarbejde mellem pædagoger, ergoterapeuter og fysioterapeuter. I Platanhaven er også Fynsordningen for Ergoterapi og Fysioterapi, som varetager behandlingsopgaver for de fynske kommuner via Servicelovens § 11. I forbindelse med kommunalreformen blev den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation VISO oprettet for

at kunne yde rådgivning til kommuner omkring komplekse og specialiserede behandlingssager, og her er Platanhaven udpeget som leverandør over hele Danmark.

"Efter kommunerne har fået myndighedsansvaret for både børn og familier ved amternes nedlæggelse, kan vi tilbyde flere handlemuligheder både over for børnene og deres familier. Det betyder, at hvis familien vil træne med deres barn hjemme, eller hvis de har problemer med at håndtere bestemte situationer i hjemmet, kan vi træde til, hvilket vi ikke måtte tidligere, da adskillelsen mellem amt og kommune gjorde, at vi kun skulle tage os af barnet, og kommunen tog sig af familien".

Hvad er der sket i de 20 år, du har været forstander?

"Den teknologiske udvikling har været meget markant. De stærkt forbedrede hjælpemidler både indenfor gang, sidde,

skinner og ikke mindst kommunikation har givet børnene mange flere muligheder for at kommunikere. At de kan udtrykke deres egne følelser og egen vilje, er med til at gøre dem til selvstændige mennesker. Før valgte vi eller familien for barnet, nu kan barnet vælge mere selv. Det er måske nok små valg, som at vælge farven på snørebåndet, som kan synes ubetydelige, men de er med til danne personligheden. Det passer til samfundets holdning om tilgængelighed for mennesker med handicap. Platanhaven har vel været på forkant med denne udvikling, fordi grundholdningen fra SAHVA har skinnet igennem hele tiden. SAHVA's menneskesyn har været med fra starten. Førhen lagde man vægt på ro, renlighed og regelmæssighed, og i dag lægger vi vægt på trykthed og forudsigelig struktur. Er det i virkeligheden det samme i forskellige tider og med forskellige ord?"

Hvad har været vigtigt for dig som forstander?

"Vi vil være en Fynsdækkende institution, som arbejder ud over vores egen kommune. Jo flere børn med handicap, vi kommer i kontakt med, jo mere erfaring får vi. Mængden af problemstillinger, vi medvirker til at løse, giver erfaring; en lille mængde giver lille erfaring, en stor mængde giver stor erfaring. Det er også vigtigt at fastholde en stor medarbejderstab, så det bliver muligt at overføre og fastholde viden, så det er mindre skrøbeligt, når personale forlader institutionen. Fordelen ved en stor institution er, at vi kan tilbyde forskellige typer jobs, så det bliver attraktivt at arbejde her gennem lang tid. Når vi har et højt fagligt niveau, tiltrækker det fagligt bevidste folk, som vil arbejde på et højere niveau. Personalet vil gerne gøre en indsats, fordi de får mere viden og dermed praktisk uddannelse indenfor dette område. Jeg har indtryk af, at det ofte er et kvalitetsstempel at have arbejdet i Platanhaven".

Hvorfor er det gået så godt for Platanhaven?

"Da vi for eksempel fik dannet Fynsordningen, var det i kraft af, at terapeuterne gerne ville. Jeg som forstander var med til at gøre det muligt. Vi har gjort det, vi har troet på, som dengang vi startede med at tilbyde salg af ydelser til de fynske kommuner. Det er min filosofi, at man ikke skal vente på, at det politiske system får idéen. Vi har skabt mulighederne ved at gøre det. Efterfølgende blev det politisk vedtaget, da Fynsordningen fik en vis størrelse, og så kom reglerne bagefter. Dette er en naturlig udvikling, som er helt almindelig og i tråd med de politiske systemer. Min måde at lede på har været at finde administrative muligheder for at føre idéerne ud i livet. Der har jeg haft gavn af min administrative viden fra amtet. Man får større råderum, hvis man arbejder med og ikke mod. Det giver større tillid, hvis man respekterer dem, som bestemmer og dermed udbygger sit råderum. Selv om man har retten på sin side,

er det ikke altid klogt at udnytte den. At vinde en lille sejr er ikke noget, man altid kan bruge til noget.

Jeg har lagt vægt på, at der skulle være større lighed mellem pædagoger, ergoterapeuter og fysioterapeuter, og dette er blevet meget bedre, selvom det kan blive bedre endnu. Pædagogerne passer ikke bare børn, de udfører professionelt arbejde, og forældrene er meget mere med i dag. Jeg synes, der mangler en efteruddannelse for pædagoger, hvor der er lagt vægt på, at børns iboende udviklingsmuligheder kan styrkes, hvis man som pædagog lærer, hvordan man skal gøre det”.

Hvordan ser du fremtiden for Platanhaven?

”Det skal fortsat være sjovt og godt at være barn og gå i børnehave her i Platanhaven. Børnene skal kunne lide at være her. Vi må ikke gøre det surt for børnene, for så arbejder de imod og ikke med. Kommunernes vilkår ændrer sig i disse år, og det betyder forandringer, vi

endnu ikke kender. Vi skal fortsat udvikle os som daginstitution, og Platanhaven skal fortsat have Fynsdækkende opgaver med at varetage komplekse problemstillinger, der kræver særlig viden. Arbejdet i VISO skal fortsætte og tilrettelægges, så det bliver til gensidigt udbytte for dem, vi rådgiver og Platanhaven selv, som får større faglig viden og erfaring. Det giver et bedre tilbud til alle børnene, både her og i § 11 og i VISO-opgaver. Vi får en viden om at arbejde på en anden måde og får erfaring med at videreformidle denne viden til andre fagpersoner. Der er netop vedtaget en ny lov om hjemmetræning, hvor vi kan arbejde sammen med forældrene i hjemmene, hvis forældrene ønsker det. Vi har kompetencerne til det. Vi vil gerne etablere en uddannelsesafdeling som knopskud i Platanhaven, hvor vi vil sikre intern uddannelse af personalet samt tilbyde kurser og foredrag eksternt til forældre, institutioner og kommuner. Vi er klar, når økonomien tillader det”.

Nyt legehus og ny forstander 1988

Hvad mente man om børn med handicap?

Der var mange gåture og faste traditioner. Et yndet udflugtssted var til cafeteriet i byens førende stormagasin, hvor de voksne nød en kop kaffe, og børnene fik saftvand. Betalingen foregik meget moderne med kort.

Personalet ville gerne give børnene gode oplevelser og tog dem f.eks. med i stormagasinet på juletur, så børnene kunne se alt det fine julepynt og spise frokost i det velkendte cafeteria. Det passede dog ikke ind i normerne på det tidspunkt, for de blev sendt ud med besked om, "de fine i byen" ikke skulle se børn i kørestol eller børn, der savlede. Personalet forsøgte at tale godt for sig på børnenes vegne, men de mødte ingen forståelse for deres argumenter om, at disse børn jo glæder sig lige så meget over alt det skønne ved julelen, som børn uden handicap... fakta var, at nogle af dem savlede, og det ville stormagasinet ikke byde deres andre kunder. Så personalet måtte køre børnene ud igen

og forlade julepyntens magi. Ordene står stadig prentet i pædagogernes erindring: "I kan ikke komme ind. Det er ikke så rart med den slags børn, der savler og spilder, når der er mange fine mennesker her". Da forstanderinden hørte dette, ringede hun straks til stormagasinet og satte dem godt og grundigt på plads! Pædagogerne valgte konsekvent stormagasinet fra pga. denne ydmygende oplevelse. De gik aldrig siden i stormagasinet - heller ikke med deres egne børn!

Der var også et læserbrev i avisen omkring 1967, som plæderede for, at personalet under hensyn til beboerne ikke måtte gå tur på den fine nabovej Langelinie med kørestolene, fordi det skæmmede kvarteret og sænkede boligpriserne... og det er desværre ikke engang løgn! Forstanderinden valgte at negligere det og neddyse det.

Hverdagene, højtiderne og pædagogikken

"Om morgenen vaskede vi børnene i deres senge. Vi brugte to håndklæder et til hoved og et til hale, så gav vi børnene tøj på, der var lagt frem aftenen i forvejen. Holdningen var, at børnene selv skulle hjælpe til, så det hjalp vi dem med. Så bar vi børnene ned af trapperne til stuen, hvor de spiste. Nogle af børnene skulle laves, og andre kunne spise selv. Det var tungt at bære børnene op og ned af trapperne, specielt når de havde gipsben. Dengang blev børnene opereret ofte, og børn med Calvé-Perthes boede her ofte i en periode, fordi det kunne være svært for forældrene at få børnene ud og ind af deres lejligheder, hvis familien boede på 1. eller 2. sal".

"Elev nr. 14 havde ikke noget billede af sig selv som barn og fik derfor det fra journalen, så hendes egne børn mange år senere kunne se deres mor som barn".

Det er tankevækkende at høre de to meget erfarne pædagoger og kolleger gennem næsten 40 år tale om børnene, der har fyldt så stor en del af deres liv. Alle børnene huskes med fornavn og oftest også med efternavn, tit husker de også forældrenes navne, bopæl og erhverv.

Handleplaner og pædagogik

Der var ikke nedskrevne planer eller aftalte mål og handleplaner for børnene, så man arbejdede i høj grad efter sin sunde fornuft og den kutyme, som kendetegnede stedet. Og så var der naturligvis forstanderindens klare retningslinier og holdninger. Det var ledelse, der ikke var til at misforstå, og den var med et stort og engageret hjerte for at hjælpe. I 1973 begyndte man at lave skriftlige beskrivelser af børnene. Der var fokus på, at børnene skulle støttes i at blive så selvhjulpne som muligt. "Vi opdagede børnenes behov, fordi vi var sammen med dem, morgen, middag og aften. Vi havde meget ro, rent personalemæssigt".

Der var målrettethed i arbejdet, som handlede om: omsorg, høflighed, renlighed, nærvær og opmærksomhed. Børnene skulle for eksempel lege med knapper på en dukke for at lære at knappe rigtigt. "Du skal lege med børnene, sagde forstanderinden til os".

Når de fastboende børn skulle klippes, foregik det i børnehaven, og når børnene skulle have nyt tøj, tog frk. Forstanderinden en taxa op til byen og købte ind. "Hal-løj! Er der nogen her?" lød hendes myndige indgangsreplik med cigar i munden i byens førende stormagasin. Hvert forår og efterår skulle garderoberne fornyes. Personalet kæmpede for at få lov til at tage børnene med ind i forretningen. Når frk. Forstanderinden kom hjem, blev tøjet lagt frem i kælderen, og så skulle personalet fordele det mellem børnene og sørge for at få syet numre i - og først da fik børnene deres nye tøj at se. Omkring 1975 begyndte personalet at tage de store børn med ud at købe tøj, så de selv kunne være med til at vælge.

Samling i børnehaven

Forstanderinde Frk. Krogh (længst til højre)
til SAHVA's 100 års jubilæum 1972

Fra køkkenet i kælderen blev maden sendt op med elevator - en mad-elevator til 1. sal, hvor fru Laursen arbejdede i "anretterkøkkenet". Fru Laursen satte mad på rulleborde i anretterværelset. Derefter hentede personalet hver sit rullebord og kørte det ind på stuerne til børnene. Når mad-elevatoren ankom til 2. sal, kunne forstanderinden indtage sin daglige havresuppe i ro og mag.

Forstanderinden

Forstanderinden var uddannet smørrebrødsjomfru og havde arbejdet med handicappede på Esplanaden i København. Der blev ikke brugt unødvendig tid på administration, for hun var en kvinde med handlekraft og autoritet, som nok kunne få ting til at ske! Frk. Forstanderinden gik ikke af vejen for at sætte sig op mod myndighederne, hvis hun syntes, de havde truffet en uretfærdig afgørelse. Der var en gang en familie, som ikke kunne få bevilget hjælp til at pasningen af deres svært handicappede barn. De boede under små kår og måtte hver dag kravle op

ad en hønsestige med barnet for at komme op til soveværelset. Kommunen havde afslået den hjælp, de havde ansøgt, og så tog frk. Forstanderinden affære. Hun fik arrangeret et møde med kommunen, hvor hun deltog som familiens bisidder og fik redegjort for denne families svært belastende livsvilkår, som sled hårdt på dem hver dag. Og så fik familien den hjælp, de havde brug for. Når børnene var indskrevet på Elevhjemmet, stod forstanderinden for alt det økonomiske vedrørende børnene lige fra medicin til tøj. Forældre kunne ringe og sige, at de havde brug for, at deres barn kunne opholde sig et par dage på Elevhjemmet, og så sagde frk. Forstanderinden, at de bare kunne komme, og andre gange kørte hun selv hjem til forældrene og hentede barnet. Alt det praktiske med betaling ordnede hun tit for forældrene, så de ikke skulle belastes unødvendigt. Frøkenen boede på Elevhjemmet på 1. sal i et enkelt værelse på samme etage, som børnene boede. Hun fik mad fra køkkenet, som også lavede mad til børnene.

I 1970 blev der afholdt indvielse af den nye tilbygning, kaldet behandlingsfløjen, som rummede ergoterapi, fysioterapi, skolestue og talepædagoglokale. Samtidig flyttede frk. Forstanderinden i et nyopført parcelhus på matriklen. Datidens norm foreskrev, at forstanderen skulle tilbydes bolig i umiddelbar tilknytning til institutionen. Et tilbud, som hendes efterfølgere benyttede sig af frem til midten af 1980'erne.

Det var almindeligt kendt, at der blev gjort forskel på både børn og personale af forstanderinden. Kæledæggerne blandt børnene fik mere omsorg og kom på skødet og med ind i privaten, og kæledæggerne blandt personalet blev set på med milde øjne. Forstanderindens søster havde en guldsmedeforretning i København, og nogle medarbejdere fik forgyldte lysestager eller salt- og pebersæt til deres bryllup.

Forstanderinden kunne både drikke en øl og ryge cigarer, men aldrig så noget tog overhånd, det var udelukkende som ny-

delse i moderate mængder. Til jul og påske pyntede hun egenhændigt op, og der blev strøget bånd og sløjfer, og der blev ikke gået på kompromis med detaljerne.

Den daværende teaterdirektør boede overfor behandlingsbørnehjemmet, og han havde en aftale med forstanderinden om, at han kunne ringe efter en barnepige til sine egne børn, når han og hustruen skulle i byen og manglede en barnepige. De unge pædagoger var lidt forargede og generte, men fik at vide, at det var fine mennesker, og man sagde ikke bare nej på den tid.

"Jeg husker tydeligt den lille dreng i stribet pyjamas, når jeg kom over for at passe ham".

Den lille dreng er i dag en voksen mand og nuværende teaterchef på Odense Teater.

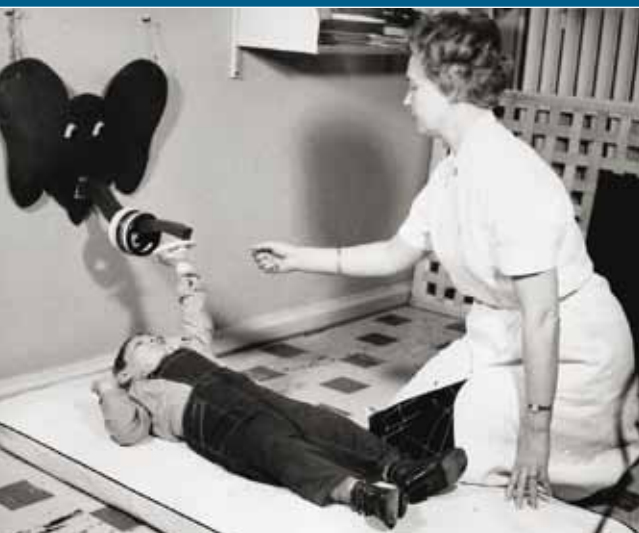
Forstanderinden havde både holdning og handlekraft. Hvis et barn var blevet slået af sine forældre i weekenden, tog forstanderinden hjem og talte med forældrene,

og så bestemte hun, at barnet ikke måtte komme hjem i nogen tid. Det var der ingen, der modsagde, og det var jo endda nogen årtier før, det ved lov blev forbudt at slå sine børn.

Frk. Forstanderinden var med rette stolt af Platanhaven. Hun brændte for, at børnene og forældrene skulle have det godt. Da hun fik gennemført, at Spastikerklinikken fik tilholdssted i Platanhaven væk fra sygemiljøet, da sagde hun: "Nu har jeg opnået mit livsværk".

Knapper og trense og andre ting

I ergoterapien skulle børnene øve sig på at bruge hænderne. Børnene skulle støttes til at være så selvhjulpne som muligt, og derfor øvede de sig på af- og påklædning og på at knappe knapper og lukke trenser, og så blev det senere indarbejdet i hverdagen. Af hensyn til den yngre generation kan det oplyses, at trenser er en lukkemekanisme, som ofte sås i tøj som hjemmestrikkede sweatere. Så børnene

Træning og leg

knappede knapper og åbnede trenser på papstykker og træbrædder, der var specialdesignet til netop disse funktioner. Forstanderinden havde øje for at lade de dagligdags opgaver være udviklende eller trænende, som man foretrak at kalde det dengang, og derfor blev alle knapper klippet af og syet på igen med en tændstiks afstand, så der var afstand til knappen. Så var det lettere for børnene at knappe knapper. Denne holdning er stadig et af fundamentene i Platanhaven, nemlig det at lade udviklingen foregå mange gange i dagligdagen og ikke kun enkelte gange i træningslokaler.

"Vi gjorde ikke noget uden et formål. Når børnene skulle spise med kniv, gaffel og ske sagde forstanderinden: - for det skal du kunne hos kongen. Men det var jo også en øvelse i koordination. Børnene broderede, legede med perler og satte pinde i huller. Ingen blev tvunget til noget. Dengang sagde man ikke: leg udvikler. Det var først i midten af 80'erne, det begyndte at komme frem". At lege havde en anden betydning, begrebet blev ikke brugt om

bevidst læring og udvikling, som vi gør i dag, men det havde stor betydning i dagligdagen. "Man tænkte ikke: - hvad er leg? Men der var faktisk en børnepsykolog, som skrev om leg og legefærdigheder".

Konfirmation

I enkelte tilfælde holdt børnene konfirmation på Elevhjemmet, hvis forældrene ikke havde plads, eller hvis de foretrak det. Børnene på Elevhjemmet blev konfirmeret i den nærmeste kirke, og festen blev holdt i børnehavens lokaler med forældre og bedsteforældre. Noget af personalet hjalp med servering under festen.

Ny epoke med 3 børnehavegrupper

I 1977 blev Elevhjemmet og børnehaven delt, så personalet arbejdede enten på Elevhjemmet eller i børnehaven. De børn, der dengang blev kaldt 'vandrette børn' dvs. de svageste børn, var på 'Madrasstuen', hvor der var madrasser over hele gulvet. Her var ansat omsorgsassisterter.

På de andre to stuer var der børnehavelærere. Der blev ansat en afdelingsleder for børnehavegrupperne og samtidigt blev 1. assistenten ansat som afdelingsleder på Elevhjemmet. Pædagogerne begyndte at holde personalemøder i samme periode. I 1977 blev der også etableret 3 børnehavegrupper: Myrerne, Radiserne og Tumlingerne. Disse tre grupper med hver 7-8 børn var grundstammen i Platanhavens børnehave gennem en lang årrække. Der var tilknyttet faste pædagoger, 1 fysioterapeut og 1 ergoterapeut til hver gruppe, og der var meget fællesskab omkring børnene.

Køjer i et skab...

"Når børnene skulle sove til middag, skulle den voksne, som havde tjansen, ligge på en klapseng og ligeledes hvile sig, efter hun havde læst historie for børnene. Men nogle af de voksne smuglede et ugeblad med, og ak og ve hvis forstanderinden opdagede det! Så faldt der brænde ned!"

Normer, holdninger og hierarki

Der var et klart hierarki mellem faggrupperne i mange år. I mindst 40 år herskede denne rangorden:

1. læger
2. fysioterapeuter
3. ergoterapeuter
4. børnehavelærere og assistenter
5. ufraglærte medhjælpere

Såvel forældre som personale anerkendte dette som et urørligt faktum, og det passede også ganske godt med den fremherskende norm i samfundet, hvor man ikke diskuterede med autoriteter, og hvor det naturvidenskabelige syn på mennesket stadfæstede sin position, som forklaringen, og ikke én blandt mange forklaringer. Der er stadig rester af denne historie, selv om vi i dag foretrækker, at det er et helt afsluttet kapitel i historien. Vores tidsalder i dag er præget af, at vi dels bærer historien med os, dels bevæger os ind i et andet samfund med forståelse for mange forklaringer og ansku-

elser. Blandt mange institutioner og fagpersoner eksisterer opfattelsen af, at der er én rigtig forklaring side om side med den modsatte forståelse, nemlig at forklaringer varierer alt efter sammenhæng og det perspektiv, man tager. Med andre ord: - det afhænger af øjnene, der ser. De ufraglærte medhjælpere skulle udføre det, der blev betragtet som det dårligste arbejde. For eksempel skulle medhjælperne made de børn, som havde allersværest ved at spise. Børnehavelærerne blæretømte ikke børn med rygmarvsbrok. Hvis der var magtkampe, var det ikke så meget pga. forskelle mellem faggrupper, som det var af personafhængige årsager, ganske som man ofte ser i dag. Der blev tidligt indledt et fornuftigt samarbejde med lægerne. Pædiaterne (børnelægerne) kom og undersøgte børnene i Platanhaven, i stedet for at børnene skulle komme på sygehuset til undersøgelser. Denne praksis lever fortsat videre til stor gavn for både børn, forældre og personale.

Sommer og kasket og solbriller

Man kan ikke lege uden at udvikle sig.
 Man kan ikke udvikle sig uden at kommunikere.
 Man kan ikke kommunikere uden at udvikle sig.
 Man kan ikke ikke-kommunikere.

Da Specialbørnehaveplanen blev vedtaget i 2004 var tidens kodeord nærmiljø. Køkkenfunktionen blev nedlagt, og børnene skulle have madpakker med fremover. Der blev indført som amtspolitik, at ansættelsesnormerne skulle være 2 timers fysioterapi og 1 times ergoterapi. Målet var flere pladser på specialbørnehaveområdet, udgiftsneutral kapacitetsudvidelse blev det kaldt. I samme forbindelse nedlagdes Socialrådgiverfunktionen, som havde været en del af Platanhaven i mange år.

Rangorden

Blandt børnene var der også rangorden med hensyn til diagnoser. Det kunne være en meget nedværdigende oplevelse for forældrene, når lægen fældede dommen over barnet ved at stille en diagnose, som kunne betyde, at barnets udviklingsmuligheder blev betragtet som meget begrænsede og yderligere kunne betyde, at barnet skulle flyttes til en anden institution. Det var 'finere' at være fysisk handicappet end at være psykisk handi-

cappet. Det var bedre at være spastiker end at være åndssvag. Hvis børnene blev bedømt til at være normalt begavede, kunne de komme i Platanhaven. Hvis de blev vurderet til at være dårligere begavede, blev de sendt videre til enten Jagtvej eller Strandvænget.

Er det stadig væk bare en lille smule rigtigt? Er normeringerne og interessen den samme for disse to befolkningsgrupper? Hvem har mest ret til samfundets ydelser? Hvem kan det bedst betale sig at lære noget?

De fleste børn, der kom i Platanhaven, blev her i 6-7 år.

I 1984 blev de sidste børn flyttet til Jagtvej med den begrundelse, at de var for svagt begavede til at være på Platanhaven. Forældrene opponerede, også fordi det terapeutiske tilbud på Jagtvej var for dårligt efter deres mening. På samme tid blev sovevagten nedlagt på Elevhjemmet. Sovevagten var en uddannet pædagog, som sov under taget og kunne tilkaldes

i løbet af natten efter behov. I stedet blev der ansat en uddannet nattevagt, som skulle være vågen hele natten, og der blev installeret kaldeanlæg direkte til Falck.

I forbindelse med at Forstanderinden flyttede i forstanderbolig, blev personalet udover deres almindelige arbejdstid pålagt rådighedsvagter om natten. Indtil da havde nattevagten kunnet tilkalde forstanderinden om natten efter behov.

Forældre og indflydelse

”Før gav man ikke forældrene ansvar”.

Nogle familier havde mulighed for at overnatte på loftet i et af de små ”pige-værelser” oppe under skråvæggene en weekend, når de besøgte deres søn eller datter, hvis de boede langt væk.

Forældrene kunne være med i Platanhavens Forældreforening, hvor de kunne planlægge sociale arrangementer. Der var også mulighed for at blive valgt ind i For-

ælderrådet, hvor deltagerne skulle være med til bestyrelsesmøder, som i 1980’erne var sammensat af 1 fra amtet, 1 fra kommunen, 2 udpeget af SAHVA, heraf den ene forældrerepræsentant. Forældrene kunne på grund af normstyringen være med til at bestemme over den del af budgettet, som ikke var normfastsat.

Siden 1998 har der været en forældrebestyrelse i Platanhaven på baggrund af en politisk vedtagelse om forældrebestyrelser i specialbørnehaver. Der skal være 3 eller 5 forældrerepræsentanter, som skal vælges for 2 år. Forældrebestyrelsen har til opgave at fastlægge principperne for institutionen, ligesom de kan være med til ansættelsessamtaler af alt personale. Forstanderhuset blev brugt til forskellige formål, efter det i 1980’erne ikke blev anvendt til bolig længere. En overgang brugte Spastikerforeningen og forældreforeningen det til foredrag og filmaftener. I slutningen af 1980’erne blev det kaldt ’Platanhuset’ og anvendt som observationsbørnehave af den dengang nyoprettede Specialrådgivning i Fyns Amt.

Stor koncentration

Leg i haven i 1970’erne

Vi mødes en aften med 2 forældre, som med flere års mellemrum har været repræsentanter i forældrebestyrelse og forældreråd for at høre om, hvordan de havde oplevet det. Den ene (en far) sad i forældrebestyrelsen i 1980'erne sammen med medlemmer af amtsrådet og byrådet, den anden (en mor) var med fra 1998 til 2005 først som formand for forældrebestyrelsen og senere som forældrerådsformand, da institutionen overgik fra at være selvejende til at blive drevet af Fyns Amt. Begge syntes, at der var god indflydelse, åbenhed og information. I tidsrummet mellem slutningen af 1980'erne og frem til 2005 opleves det, at der er sket en udvikling i Platanhaven. Manden synes, at institutionen var sådan, at fysioterapeuterne og ergoterapeuterne behandlede børnene, og pædagogerne passede dem. Kvinden synes, at det blev en tiltagende faglig og tværfagligt orienteret institution, hvor fysioterapeuter, ergoterapeuter og pædagoger blev ligestillede og havde en tværfaglig indgangsvinkel. Ligeledes ændredes holdningen til for-

ældrenes deltagelse i arbejdet med behandlingen af deres børn fra "du skal gøre sådan og sådan" til at spørge forældrene, hvad der var vigtigst for dem, og hvad de gerne ville have.

Forældrerådet blev medinddraget både af Platanhaven og af amtet omkring byggeriet af Fregatten, Platanhavens nye afdeling, som stod færdigt i 2001. Forældrerådet tilrettelagde en lørdag med musikaktiviteter for børn og forældre, og gennem mange år har forældrerådet inviteret til forældrekafe, som var så stor en succes, at de på grund af pladmangel måtte begrænse deltagerne til kun at være forældre og ikke bedsteforældre.

I 2008 indgik Platanhaven med forældrerådets godkendelse en aftale om, at et mobilselskab mod at betale et fast årligt beløb opførte en mobilantenne på taget af Platanhaven. Dette beløb tilfalder forældrerådet, som så har mulighed for at afholde arrangementer.

De eller du, ægteskab og barselsorlov

Personalet blev tiltalt fru og frøken foran deres efternavn både af forstanderinden og af børnene. Det blev lavet om i 1971 på en tur tilbage fra København, da de unge børnehavelærere og assistenter med ungdommens mod turde sige højt, at de syntes, at de skulle begynde at kalde hinanden ved fornavn. Så sagde forstanderinden: "Så kan I sige, hvad I vil, men jeg hedder frk. Krogh!". På det efterfølgende personalemøde skulle det så afprøves, og det var med bankende hjerter, de ungedatidens smårebelskepædagoger begyndte at sige du til hinanden.

"Nogle af børnene skulle sige Fru moder og Hr. fader til deres forældre".

Da den unge barneplejerske blev gravid, kaldte frk. Forstanderinden personalet sammen og bekendtgjorde, at den unge frøken fra nu af skulle tituleres fru Kristensen. At den unge frøken så først giftede sig med sin mand noget senere, var sagen uvedkommende. Essensen var, at

når man er gravid eller har barn - så er man pr. definition frue.

Da den unge barneplejerske skulle føde i 1972, arbejdede hun, til hun havde fri kl. 15.00 den ene dag og fødte kl. 5.30 næste morgen. Hun havde 12 ugers barselsorlov. Den unge frk. Pedersen skulle giftes 3 måneder efter sin ansættelse, og så besluttede forstanderinden, at hun lige så godt kunne blive kaldt fru Christensen fra starten - og sådan blev det.

Ved indvielse af den nye tilbygning omkring 1970 skulle personalet servere for håndværkerne og bestyrelsen. Nogle kunne måske finde på at spørge, om personalet så spiste et andet sted eller på et andet tidspunkt? Til dem ville svaret være: " - der var ikke bestilt mad til personalet".

Når telefonen ringede, skulle man tage den og sige: "Samfundet og Hjemmet for Vanføre Børnehjemmet Platanvej", så fik børnene besked på at være stille, og det var de så, og det var personalet også.

Feriekoloni

"I 1977 tog vi på feriekoloni første gang. Vi fik tilskud på 150 kr. fra forældrene eller kommunen. Det var en tradition i mange år, at vi tog af sted alle sammen på en gang - alle børn og alle voksne. Vi havde militærlastbiler til at hente alle hjælpemidlerne: trip-trap stolene, klapvognene, kørestolene, gangstativerne, ståstativerne, som ergoterapeuterne og fysioterapeuterne skilte ad, for at de kunne være i lastbilerne og samlede igen på lejren, og til hjemturen skilte ad og samlede igen... Så blev vi kørt af sted i store busser og havde en herlig uge med børnene, som nød det i fulde drag. Vi pjattede og havde det altid rigtig sjovt på de feriekolonier, men man kunne også godt være lidt træt efter sådan en uge!"

Personale

Der var 2 børnehavelærere, 2 assistenter, barneplejersker med 1-årig ud-

1975: Forældreforeningen foreslår, at "der bygges en børnehave for raske børn på grunden, så de handicappede børn kan lære at begå sig blandt raske børn".

Militærlastbil kører hjælpemidlerne på sommerlejr,

Koloni på stranden

På vej på koloni med bus

dannelse, fysioterapeuter og ergoterapeuter samt ufaglærte medhjælpere. Forstanderinden havde lejet nogle værelser på Bramstrupkollegiet, som personalet kunne leje til favorabel pris, hvis de manglede et sted at bo.

Efteruddannelse og kommunikation

Der var rimelige muligheder for efteruddannelse både i form af kurser og besøg på andre behandlingsinstitutioner. Sonja var på CP-klinikken i København, på Hornbæk og Geelsgård Kostskole, som var behandlings- og genoptræningsinstitutioner med stor viden og indsigt. Platanhaven arrangerede også selv et kursus i Bliss for at uddanne personalet i at støtte børnenes muligheder for at kommunikere.

”Hvad gjorde vi egentlig for at forstå de børn, som ikke havde noget sprog? Vi havde ikke megen viden om andre måder at kommunikere på, men vi arbejdede med øjenudpegning og billedmateriale”. I dag er Platanhaven meget opmærksom

på, at børn kommunikerer fra fødslen, så det er ikke noget, vi venter med at støtte hos børnene, indtil de er blevet ’lidt ældre’ – det er en menneskeret at kommunikere med sine omgivelser, og vi anser det for en fælles opgave at hjælpe med at gøre et muligt.

”Fokus på kommunikation har ændret sig meget gennem tiderne. Vi tolkede ikke så meget og så bevidst, som vi gør i dag. Børnene lærer at sige ja og nej og at sige til og fra, når de leger med elektrisk legetøj. I dag kigger vi på videooptagelser af børnene og os for at finde ud af, hvordan vi kan forstå børnene, og hvordan de kan forstå omverdenen. I dag ved vi af erfaring, at man ikke kan bombardere et barn for meget med alternative og støttende kommunikationsmåder - barnet sorterer selv i det, det har brug for og det, det ikke har brug for. Vi skal bare lære at se det”.

Ansættelsesområde

Det var almindeligt at være ansat ’ovenpå’ på Elevhjemmet og så følge med børnene

'nedenunder' i børnehaven. Det handlede om at følge børnene og hjælpe der, hvor det var nødvendigt. Det gav børnene en sammenhængende dag, så det var den samme person, der hjalp med at klæde børnene på ovenpå, som hjalp dem med at spise morgenmad nedenunder. Som assistent havde man ansvar for at give de børn medicin, som lægen havde foreskrevet, og man skulle deltage i lægens undersøgelser af barnet. Det skulle børnehavelærerne ikke. Assistenterne og børnehavelærerne var fælles om alle børnene og havde ikke specielt ansvar for enkelte børn, som det praktiseres mange steder i dag med kontaktpædagogordninger, hvor den enkelte pædagog har særligt ansvar for nogle af børnene i en gruppe.

"Vi fik vores løn udbetalt hver måned i gennemsigtige plasticposer af en mand fra SANVA".

Vasketøj

Det pæne uldne tøj blev børstet med salmiakspiritus. Strømper blev sirligt hængt op enkeltvis med klemmer. Blesnipper blev skyllet i Rodalon. Aftenvagterne skulle hver aften pudse børnenes brune specialsko. Det skulle gøres ordentligt, og snørebåndene skulle tages ud, så der kunne blive pudset ALLE steder også under snørebåndene.

Når tilsynsrådet kom på besøg ca. 1 gang årligt, fik børnene pænt tøj på og skulle sidde pænt og fik pænt legetøj lagt frem. Når tilsynsrådet så var gået igen, skulle personalet tage det pæne tøj af børnene og give dem almindeligt tøj på igen. For den unge pædagog gik der lang tid, før hun kom til at forstå hvorfor.

Arbejdsnedlæggelse

Det var ikke fagforeningsarbejde, der prægede Platanhaven gennem 60'erne, 70'erne og 80'erne, men en gang i 70'erne, da rådighedsvagten blev skåret væk, og

der blev ansat færre medhjælpere, gik personalet alligevel på barrikaderne og nedlagde arbejdet. Det afstedkom prompte en skriftlig advarsel fra Socialministeriet til den tjenstemandsansatte afdelingsleder om denne disciplinære forseelse, og så var den arbejdskamp slut!

Personalet kunne vælge at melde sig ind i Tjenstemands- og Funktionærforeningen ved Samfundet og Hjemmet for Vanføre.

Transport med bus

Det var slet ikke almindeligt, at alle familier havde bil, og det var endnu mindre almindeligt at bruge sikkerhedsseler. Så børnene blev hentet af en bus og kørt til Elevhjemmet. De var ikke fastspændt, og chaufføren kunne godt nå at ryge 4 - 5 grønne Cecil på vejen. Men det var der ingen, der sagde noget til. Personalet kørte ofte med for at hente børnene, så de ikke skulle sidde alene, og så forældrene kunne sende deres guldklumper af sted med ro i sjælen! Sådan kan

man se alt i et forskelligt lys: i dag ville vi aldrig køre, uden at børnene var fastspændt i dokumenteret, sikkerhedsmæssigt forsvarligt udstyr, og det ville være helt uhyrligt, hvis børn blev udsat for passiv rygning. Nye tider - nye skikke...

Personalemøder

Der blev ikke brugt unødvendig tid på administration og møder i de første 10-15 år. Unødvendig er måske en overdrivelse, for i praksis blev der afholdt personalemøder ganske enkelte gange i disse år. Disse personalemøder var kendetegnet ved, at der kun var få taburetter - for få til at alle kunne sidde, så alle stod op i stedet. Som menig medarbejder var det ikke almindeligt at sige noget på disse sjældne møder. Det var ikke forbudt, men der var ikke tradition for det, så derfor valgte personalet at få 1. assistenten til at 'føre sagen' for personalet. Dengang som nu handlede det jo om at få budskabet igennem og finde en fornuftig strategi!

Børnenes værelser

Det var meget enkelt indrettede værelser. Der var en seng, en taburet, en kommode og et natbord. Der var ikke legetøj på værelset. Børnene havde ikke legetøj eller andre personlige ting med hjemmefra, når de opholdt sig på Elevhjemmet. Omkring 1976 ændrede det sig, og de første plakater og bogkasser til bøger og biler kom op på væggene. De boede 4-5 børn på en stue, og der var ikke andet end sovelokaler på etagen, så spisning og al leg foregik nedenunder i børnehaven.

Arbejdsopgaver

Personalets arbejdsopgaver var præget af tidens trend: ro - renlighed - regelmæssighed. Medhjælperne skulle gøre børnenes kørestole rene hver uge. De skulle pudse de fine messinghåndtag med Brasso hver lørdag formiddag og rense nøglehuller med vatpind og pudse gelænderet med hvid TIT. Det var jo ikke for ingen-

ting, at Behandlingsbørnehjemmet havde til huse i den gamle patriciervilla fra 1901 i byens dyreste kvarter. Der var respekt om værdierne, og det skulle tage sig pænt ud. Måske var der også tænkt på, at det har betydning for børn, at de opholder sig i smukke omgivelser? Vi skal aldrig kimse af historien, men bevare respekten og åbenheden og lade os inspirere til at gentage tidligere tiders succes.

Personalet blev oplært i, hvilken orden forstanderinden ønskede: "Der har aldrig været så rent i Platanhaven som i de første år. Håndklæderne skulle hænge på en bestemt måde. Det blev indprentet så grundigt, at jeg stadig bærer det med mig og hænger mine egne håndklæder på samme måde!"

Når de unge tøser blandt personalet gik i kælderens kørestole for at rengøre dem, foregik det ofte sådan: "Vi slæbte alle kørestolene ned af trapperne, for der var jo ingen elevator. Fra 1. sal til stuen og fra stuen til kælderen. Det var hårdt arbejde, og der blev ikke tænkt på arbejdsstillin-

ger dengang. Når vi havde alle kørestole-
ne samlet, tændte vi for vandet og lod det
løbe. Så gik vi ud og røg cigaretter! Det
var rigtig hyggeligt". Når de unge geniale
mennesker kom tilbage med kørestolene,
kunne de få denne tørre kommentar fra
den overbærende 1. assistent: "Hvordan
kan I vaske kørestole uden at gøre gul-
vet vådt?". Så sprøjtede de bare vand på
gulvet næste gang og hyggede videre!

Hver aften skulle tøjet lægges frem, så alt
var parat til næste morgen. Man kunne
få den tanke, at der ikke var plads til ud-
skejelser eller fornøjelser midt i al denne
velplanlagte struktur? Det er dog slet ikke
tilfældet. Der var masser af sjov, og noget
afunderholdningen stod børnene helt selv
for: "Der var engang, jeg kom på arbejde
en tidlig morgen, og jeg fik øje på det sjo-
veste syn! 4 børn, som boede på samme
værelse, var stået op hen på morgenstun-
den, uden at nattevagten havde hørt det.
Så havde de taget vaseline og talkum og
hældt ud på gulvet, og så havde de stået
på skøjter i deres værelse! Børnene strå-

lede og havde bare haft det så sjovt!". Fik
børnene så skæld ud eller blev irettesat?
"Nej, vi var jo unge og fulde af overskud,
og vi kunne godt se, hvor sjovt de havde
haft det, så vi ryddede bare op, før vi gik i
gang med morgenritualerne".

Der var faste rutiner hver dag: 'hjemme'
var ovenpå – her skulle børnene tages op,
så skulle børnene bæres ned i børnehaven
for at spise og lege, og når dagen var ved at
være slut, skulle børnene bæres hjem igen
= ovenpå, hvor de skulle bades og hjælpes
i seng. Personalet havde et alsidigt job.
Der var mange praktiske funktioner, som
gav en stor forståelse for hele barnet.

"Stress? I alle de år var der ikke stress.
Der var travlt, men aldrig stress".

Behandling

Nogle forældre valgte ganske som i dag,
at deres børn skulle behandles efter al-
ternative behandlingsmetoder. Der blev
afprøvet vakuumstøvler, elektroder på

Så bager vi!

Spastikerbord fra 1960'erne og 1970'erne

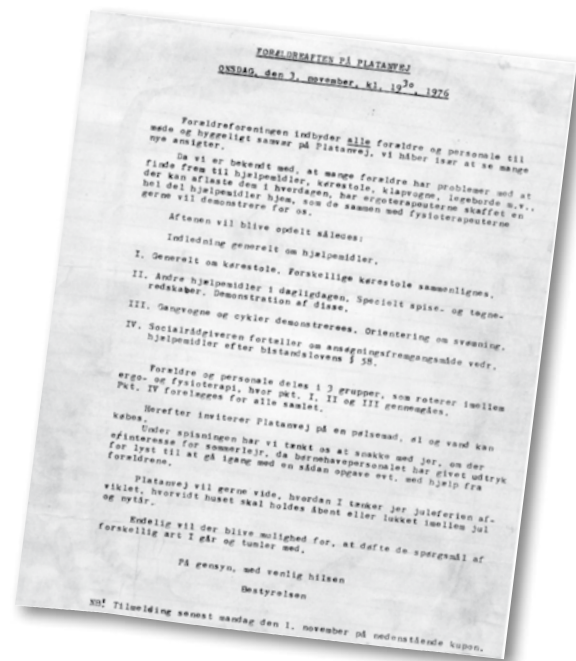
Den første elektriske kørestol

hænderne og fysiske øvelser. I dag leder forældre stadig efter effektive behandlingsmetoder udenfor det etablerede behandlingssystem, og det har personalet fuld forståelse for og indgår, så vidt det er muligt, gerne i et samarbejde, hvis blot det ikke strider mod Platanhavens etiske, sundhedsfaglige og pædagogiske værdigrundlag og menneskesyn.

Hjælpemidler

I 1970'erne samlede ergoterapeuterne og fysioterapeuterne en masse forskellige hjælpemidler sammen, som forældrene kunne komme og se i Platanhaven. Dengang fandtes der ikke hjælpemiddelmesser for forældrene, så her fik de en chance for selv at holde sig ajour.

Der var ikke elektriske kørestole, og børnene skulle lære at køre deres kørestole. Holdningen til at fremme selvhjulpethed betød, at et barn kunne bruge ½ time på at GÅ op af trappen, indtil der kom elevator i 1970.

Den originale invitation til forældrene om at se hjælpemidler i Platanhaven i "Protokol for forældreforeningen ved bestyrelsen på Platanvej".

I 1992 var der for første gang et lille barn, der fik en elektrisk kørestol. Indtil da havde det udelukkende været ældre børn og unge eller voksne, der kunne få en elektrisk kørestol bevilget.

Tværfagligt samarbejde

Dengang arbejdede lærer, fysioterapeut, ergoterapeut og talepædagog individuelt med børnene og hver for sig. Men der var samtidig mere delt ansvar for børnene, selv om der ikke var nedskrevne mål for børnene. Talepædagogen kunne for eksempel anbefale, at pædagogerne skulle klippe billeder ud af blade, så de kunne bruges til kommunikation.

Når der blev indført nye ting som for eksempel Bliss, løfte/bære kurser, video osv. kom ALT personale på kursus. I dag er der måske en tendens til, at det er mere lukkede teams med færre personer omkring hvert barn. En overgang kom der en musikerapeut en gang om ugen, som kom ind i de tre grupper og spillede og sang sammen med børnene og alt personalet.

Ergoterapeuterne startede spisetræningen først og gav det videre til pædagogerne. Fysioterapeuterne stillede børnene i ståkasser og gav det videre til pædagogerne. Og på denne måde grundlagdes

en arbejdsmetode, som stadig er fremherskende i Platanhaven, nemlig det, sammen at arbejde på at barnets behov dækkes bedst muligt flest muligt gange i løbet af dagen.

I 1970'erne sørgede forstanderinden for, at Spastikerklinikken undersøgte børnene i Platanhaven frem for på sygehuset. Spastikerklinikken på Odense Sygehus havde ansat en fysioterapeut, som var med til undersøgelser i Platanhaven. De fleste børn, der blev tilset, havde ikke tilknytning til Platanhaven. I Spastikerklinikken var der tilknyttet ortopæd, børneneurolog og pædiatere, som primært tilså de børn, de selv havde indkaldt. Da Spastikerklinikken sluttede i 1980'erne, tog forstanderen initiativ til at etablere et formaliseret tværfagligt samarbejde mellem Platanhavens personale, lægerne, talepædagog og psykolog. Dette eksisterer stadig i form af tværfaglige konferencer, hvor der sættes fokus på at skabe en helhedsforståelse af børnenes fysiske, psykiske og sociale behov for hjælp og intervention.

Gyngeture i haven

Platanbussen

Vi kan være mange på en vippegyngel!

Opdragelse

Forstanderindens forventninger til både børnene og personalet omkring måltiderne var, at rundstykker blev spist med kniv og gaffel, og at alle spiste dessert med både ske og gaffel! I 1970'erne, hvor miniskørterne havde deres storhedstid, mødte den unge fru Kristensen op på arbejde og var noget moderne. Det var dog en tand for moderne for forstanderinden, som påtalte, at den kjolelængde var uønsket både nu og i fremtiden.

Hjem på weekend

Der var cirkulærer med regler for, hvor ofte børnene kunne få gratis hjemtransport i weekenderne. De fik kostpenge med hjem. Som oftest var det en weekend om måneden. Nogle forældre ville ikke finde sig i, at det ikke var oftere og hentede selv deres barn. Nogle af børnenes forældre boede langt væk, og da det jo var ganske almindeligt, at man ikke havde bil, kunne

det være en omstændighed, som både børn og forældre måtte leve med. Når børnene skulle hjem til deres forældre i weekenden, lavede personalet en tøjliste over det, børnene fik med hjem og krydsede af igen, når de kom tilbage.

I skole

Mange børn kom hjem og bo hos forældrene, når de skulle starte i skole. "Når børnene skulle i skole, kom ham der - du ved - og testede børnene, og så bestemte han, om de skulle i almindelig skole, eller om de skulle undervises her. Der var skolestue i et af rummene på Elevhjemmet, og her blev børnene undervist parvis i timer ad gangen af fru skolelærerinden". Nogle børn gik på specialskole. Enkelte børn gik i almindelig skole. En enkelt teenager, der boede på Elevhjemmet, kom på gymnasiet. Personalet indstillede børnene til børnehaveklasse og 1. klasse. Af og til var personale, forældre og Platanhavelæreren enige om skoleplacering, mens skolen mente noget andet.

Hvis behov er det at få integreret børn med handicap?

"Hvis børn skal integreres, skal det være i et miljø, hvor de ikke bliver ensomme og alene".

Medicin

En assistent nægtede en gang at give medicin, der ikke var ordineret af en læge, men foreslået af forstanderinden. Senere blev der lavet medicinkort til hvert barn. Dette sikrede, at barnet kun fik den medicin, lægen havde ordineret.

"Jeg kan huske den lyserøde Calcipen, Nitroforention, Mogadon, Stesolid, Magnesia, hjemmelavet sveskemarmelade mod forstoppelse, Fenetorin med de svære bivirkninger for tandkød og tænder, Liuresal og Fenemal. Assistenterne målte doseringerne ud på Elevhjemmet og gik ned i børnehaven og delte ud til de børn, der skulle have. Med nutidens øjne ville mange børn nok være blevet taget på skødet, forsøgt tolket og forsøgt forstået i stedet for at få

medicin. I dag har vi mere klare grænser og fælles overvejelser om, hvornår vi giver børnene medicin i akutte situationer".

Interview med 3 tidligere elever, som nu er omkring 40 år

Vi har inviteret tre veninder, som boede i perioder på Elevhjemmet for efterhånden en hel del år siden. Vi går dem i møde på parkeringspladsen, hvor gensynsglæden med "deres gamle pædagoger" er stor. Erindringerne begynder allerede at flyve gennem luften, før vi har nået indgangen. "Bor dine forældre stadig i det hvide hus?". "Dér sov jeg!". "Havde du ikke skinner på, da du var lille?". "Jo, en natskinne med noget snøre foran". "Kan I huske alle ståkkerne, der stod lige her ved indgangen?". "JA!".

Alle de utallige operationer huskes også alt for godt, og de er enige om, at de ikke gider at blive opereret mere, fordi de ikke synes, det nytter noget alligevel.

Den ene er gift og har 3 børn, den anden

er gift og har 2 børn, og den tredje er ugift og har af og til været barnepige for de to andres børn. De har bevaret venskabet gennem alle årene, og de har fejret nytår med hinanden og deres familier gennem

Ca. 1980 begyndte børnene og de unge at få lommepenge, fordi lovgivningen blev ændret. Derfor ændrede ledelsen holdning og lod børnene selv være med til at vælge, hvad de ville bruge deres penge på.

mange år. Vi kommer til at opleve nogle fantastiske timer i selskab med tre kvinders usædvanlige venskab og erindringer fra en fælles barndom og ungdom i vores gamle institution. De to af kvinderne har kun fysiske handicap, og den tredje tillige udtalevanskeligheder. Hun siger på et tidspunkt: "Hvis jeg kunne vælge mellem talehandicap og fysisk handicap, så ville jeg vælge talehandicappet fra. Jeg kan spotte på 5 minutter, om en mand tør involvere sig med mig".

Fødselsdag i børnehaven

Hvad lavede I i Platanhaven dengang?

"Vi skulle lære at klare os selv, men på en sjov måde gennem leg. Det var ikke diktatorisk. Vi skulle lære selv at tage tøj på, bade, personlig hygiejne og lære at gå".

"Vi sad i W lige, så snart vi kunne - bare fordi vi ikke måtte! Ha-ha! Når vi så hørte de voksnes skridt, hoppede vi op og satte os rigtigt". (W-siddestilling: når man sidder på gulvet med underbenene drejet udad, dette frarådes børn med spasticitet, fordi det er uhensigtsmæssigt for hofterne).

"Det skal ikke være kedeligt, så lærer man ikke noget".

"Mange af de andre børn var meget dårlige. De var svære at kommunikere med og svære at lege med".

"Vi var sammen til træning, men jeg kan ikke huske, jeg legede med nogen til træningen?".

2 af dagens gæster boede på værelse sammen, og de legede meget sammen. En af dem var med et af personalet hjemme af og til, men det var ikke regulær aflastning.

"Vi var i børnehaven fra 8-16, og fordi vi

skulle køres sammen, kunne vores forældre ikke bestemme, hvornår vi skulle komme hjem. Min mor syntes, det var alt for længe at være i børnehaven, for jeg var nogen gange først hjemme kl. 17. Det var ellers sjovt at køre med den orange folkevognsbuss! Der var ingen sikkerhedsseler, men chaufføren sang med os, og det var rigtig hyggeligt!".

Hvordan var det i skolen?

"Jeg gik på Rosengårdsskolen i centerafdelingen til 4. klasse. Så kom jeg i den almindelige afdeling der ude, og i 6. klasse kom jeg på den lokale folkeskole, hvor jeg blev mobbet rigtig meget. Hvis jeg kunne have bestemt, ville jeg have valgt at blive på Rosengårdsskolen. Der blev vi ikke drillet, for der ude er alle vant til at se handicappede".

Hvordan var det med ergoterapi og fysioterapi?

"Efter jeg blev voksen, gik jeg hos en fys,

der begyndte med de samme øvelser, som da jeg var barn: udspænding - hende gik jeg ikke ved så længe! He! He!”

”Når jeg skulle i fys? Så tænkte jeg: Fy for h...! Det var slemt!”

”Det værste var, når jeg skulle til talepædagog, jeg kan ikke huske, hvad jeg lavede”.

”I ergoterapien var der tests. Vi skulle binde sløjfer og knappe knapper. Kan I huske de der kaninører? Det var et træbræt med snørebånd”.

”Det var samme program og faste rutiner, hver dag - ALTID... dødssygt!”

Da de blev voksne, valgte 2 af dem at holde lang pause fra fysioterapibehandling, den tredje valgte at fortsætte. Alle 3 har svømmet i 10 år.

”I min kontaktbog står: Vil I godt give B. hendes styrthjelm med hver dag, så vi rigtig kan træne. Som voksen har jeg aldrig gået med hjelm. Der var en årrække, hvor jeg havde små børn og hus, så det skulle tit gå lidt stærkt, så jeg faldt ofte og fik hjernerystelse”.

Ymer med øllebrødsdryk og andre rutiner

”Jeg kunne ikke lide det, men jeg skulle spise det. Vi fik også fiskefilet med ben i...”

”Hvis man ikke sad ordentligt, kom man ind ved siden af til de børn, der skulle hjælpes med at spise... ha - det gjorde jeg tit!”

Dengang brugte man også kontaktbøger som information mellem hjem og børnehave. En af vores gæster har taget sin kontaktbog med. Der står blandt andet: ’B. er blevet vejet i dag. Vægt 14 kg.”

Hvis man havde det svært med afføringen, sagde forstanderinden: ”Det vil jeg gerne høre mere om”. Hun ville nemlig gerne lette hverdagen for børnene og havde sin egen opskrift på afføringsmarmelade lavet af sennepsblade, rosiner, figner og sukker, som økonomaen blandede i det rette forhold.

”På Elevhjemmet var der faste rammer. Det var strengt, når vi spiste morgenmaden. Der var nok én bestemt af persona-

Her hygger vi os sammen i svømmehallen

let, der var mere sur om morgenen...". Der kommer finurlige glemte ting frem i hukommelsen hos både pædagoger og tidligere elever undervejs i vores rejse tilbage i historien: - pædagogerne havde lyseblå kittel på og bare ben, lederen havde rød kittel på og bare ben, ergoterapeuterne stribet busseronne og blå bukser, fysioterapeuterne hvide busseronner og blå bukser og børnehavelærerne mørkeblå kittel med hvid krave og bare ben. Sådan!

Hvad var det bedste, og hvad var det værste?

Det bedste:

"Vi pustede vandfarve ud af sugerør. Det var noget pædagogerne skulle have lov til af behandlerne. Det var meget behandlerstyret!".

"Pædagogerne i børnehaven! Der kunne vi få lov til at være os selv og lege, som vi ville. Og der måtte vi sidde, som vi ville". Julesokken en december morgen: "Vi sad i sengen og skulle tage slikket op af sokken!". Når der var afslutning for en, fik vi saf-

tevand og kage i haven, og forstanderinden gav en ting til hver af dem, der skulle holde op".

"Hver aften efter aftensmaden fik vi læst historier og spiste frugt og sang. Vi sad i rundkreds. Nogle af de andre børn uden sprog havde billedmateriale".

Det værste:

"Da jeg blev teenager, ville jeg ikke have de grimme sko på. Jeg ville alt det andet, som de andre gjorde. Fysserne bestemte, at vi skulle have de grimme brune skalsko på... senere blev de blå. Hvis du skrabede på, fik du metal på snuden - ellers var der gummi på".

Savnede I jeres forældre?

"Mine forældre hentede mig tit". "Og min mormor var her tit".

En af de tidligere elever boede på Elevhjemmet en periode, fordi hendes mor var gravid. Pigen havde meget hjemve, og moderen ville gerne besøge sin datter på Elevhjemmet, men måtte kun se hende

gennem en glasvæg. Moderen måtte ikke løfte hende, fordi hun ikke kunne tåle det på grund af sin graviditet.

"Gå ordentligt! sagde de derhjemme. Det var en stor dag, da jeg lærte at gå med stok".

"Når jeg skulle tilbage til Elevhjemmet efter weekend hjemme hos mine forældre, havde jeg aldrig hjemve, for jeg havde alle mine venner på Elevhjemmet".

"Min mor siger, at jeg var umulig, når jeg skulle herud igen søndag aften. Min far afleverede mig, og jeg sagde: Jeg bliver siddende her, indtil du henter mig! Men sådan gør vores egne børn jo også. Det var jo ikke vores forældres valg, men det var af nød, at jeg skulle bo her".

Hvad syntes jeres forældre om Platanhaven dengang?

"Min mor har fortalt, at de ikke kunne være med til at bestemme. De gjorde noget hjemme, og så gjorde de noget andet i børnehaven. Det var svært at diskutere med personalet".

"Min mor ville gerne have, at jeg skulle have nogle andre sko, nogle fine pigesko til en fest... men det kunne ikke lade sig gøre".

"Min mor fik at vide, at hun var en pyl-remor!".

Træne, træne, træne eller lege?

"Træning som barn? Det er fuldstændigt ligegyldigt! Det handler om at få børn til selv at få det ind i bevidstheden, ellers kan man ikke se fornuften med træningen".

"Fysioterapien var hårdest, ergoterapien var mindre hård, læreren var bare 'skole'. I børnehaven var vi meget udenfor - hver dag. Hvis det regnede, fik vi galocher udenpå de brune skalastøvler. Vi var i haven, som var sandkasse og græsplæne. Det var svært at komme forbi ved udgangen for kørestole og ståkasser. Jeg kan huske, at jeg har stået i et eller andet, som jeg kunne gå i".

De er alle tre enige om, at det var godt, at der blev lagt så meget vægt på, at de skulle lære at klare sig selv, nemlig at lære at klæde sig af og på og at spise pænt.

Dengang som nu var der også meget sang i Platanhaven, og mange sanglege er de samme som i dag: Bro Bro Brille, Bjørnen sover og Mon du bemærket har? Minderne er mange, og den smukke stuk i loftet kan alle huske!

Hvis I bestemte?

"Der mangler rådgivning og vejledning. Der skulle være én person, som tog sig af ALT. Der bliver byttet rundt på personalet alt for tit, og så skal man starte fra dag 1 hver gang. Man skal tit erfare tingene selv, fordi man ikke kan få rådgivning i kommunen".

"Det er godt at være i arbejde. Jeg kunne ikke tænke mig ikke at yde et eller andet, og det betyder meget rent socialt".

"Når du har en rask mand, kan du ikke få nogen hjælp, men han gør i forvejen ALT det, han kan. Prøv at forestille dig at gå rundt med et spædbarn, når man er handicappet...".

Anders And vognen er hurtig at komme rundt i!

Musik og sang med musiklærer en gang om ugen

Kære forældre - Vi vil gerne invitere jer til en snak om Platanhaven

En vinteraften med stearinlys på bordet mødtes vi med tre mødre, som alle har børn, der har gået i børnehaven i Platanhaven. Deres sønner er født i 1961, 1973 og 1988. Det bliver rørende og bevægende timer om livet med børn med handicap og om Platanhaven gennem tiderne. Mødrene starter helt spontant med det, som ligger dem mest på sinde, nemlig det at få et barn med handicap. Moderen til den ældste fik denne besked efter fødslen: "Enten er han åndssvag, eller også er han spastiker. Du kan lade ham blive, eller du kan tage ham med hjem, - han bliver ikke 1 år. Glem ham og gå hjem og få flere børn, var holdningen fra lægerne". Han kom dog med hjem, og da han blev ældre, lavede hans far selv en slags kørestol til ham, for det kunne man ikke købe nogen steder. Forældrene var lykkelige, da sønnen blev henvist til Platanhaven. For Platanhaven betød HÅB. "Det var vores andet hjem".

Moderen husker, at hun blev inviteret ind til behandling både i fysioterapien, ergoterapien og hos børnehavelærerne, så hun kunne lære, hvad hun kunne gøre selv. Søskende var velkomne til at komme med i børnehaven og være med, for det syntes forstanderinden var vigtigt. Lige så glade de var over, at sønnen blev henvist til Platanhaven, lige så ulykkelige blev de, da de fik denne besked: "Platanhaven er for fysisk handicappede. Vi kan ikke gøre mere for jeres søn her, så han kan ikke være her mere, men skal henvises til Strandvænget. Dengang var det sådan, at hvis lægerne sagde spastiker, betød det håb, og hvis lægerne sagde åndssvag, betød det håbløst. Det var et rædselsscenario, der åbnede sig. Samfundet havde den holdning, at åndssvage skulle på anstalt".

Da sønnen var blevet født i 1973, sagde sundhedsplejersken, at der ikke var nogen problemer. Som 1-årig var han indlagt på sygehus, og en dag, da en sygeplejerske gik forbi på gangen, sagde hun i forbifarten: "Hej Peters mor. Din søn er spastiker". En læge forklarede så mere

formelt, at sønnen skulle ud på Spastikerklinikken, fordi han var lammet i venstre side og skulle i Platanhaven. Hvis de gerne ville have aflastning, kunne de få det ved at spørge forstanderinden, så kunne de få tildelt en overnatning til deres søn.

Da sønnen fra 1988 nogen tid efter fødslen var på sygehus med sin mor til det, hun troede var en banal kontrol, fik hun til sin store overraskelse at vide af en læge og en sygeplejerske, at han var spastiker. Moderen ville ikke forstyrre sin mand på sit arbejde, så hun ventede med at sige det, til han kom hjem om aftenen. Eftertænksomt siger hun i dag, at hun gerne ville have haft sin mand med til en så alvorlig information, selvom mødrene med lægerne og sygeplejerskerne var ordentlige. "Da vores søn blev født, var han skindød. Min mand ringede til sin mor og sagde, at vi havde fået en søn! Farmoderen tog det utroligt godt og hjalp meget. Mormoderen sagde: "Jeg kan ikke få et handicappet barn i

familien". Jeg valgte at køre barnevognen hen til de mennesker, der lod som om, de ikke så mig, og hive dynen af og sige: 'Se her er min søn!' Jeg ville have, at de skulle se mit barn".

Samstemt siger alle tre mødre: "Vi står så alene med det". Bekymringerne, søskendejalousien eller kampen om forældrenes opmærksomhed. "Farfar sagde aldrig noget om vores søn, men han blev mere mild". "Vi var ikke de unge og festlige mere, nogle venner faldt fra, fordi de ikke vidste, hvad de skulle sige. De tænkte nok, at det var synd for os, eller at de ikke ville snakke om det".

"Det var lidt skamfuldt at få et barn med handicap, og fædrene blev ramt på deres stolthed".

"Vi mødre har grædt og grædt. Fædrene har kun talt med deres kone om det".

Erindringerne handler meget om følelserne, "Vi elsker jo at snakke om vores børn!", som mødrene siger. De har alle tre oplevet en god ånd i Platanhaven og en

samling forældre, der brændte for deres børn.

Hvor er det bedst at bo, og hvor er det bedst at gå i skole?

"Jeg er ensom mor, sagde min søn en dag. I sin egen bolig kan man være mere ensom end på en institution. Vores søn havde ikke ressourcer til at opsøge fællesskabet på den institution, han var tilknyttet. Vi skulle ikke have valgt en almindelig skole. Vi skulle have valgt Rosengårdsskolen i stedet for. På efterskolen blev han mobbet".

"Sammensætningen af børn var ikke optimal for vores søn, og derfor kom han lidt tidligt i skole".

Alt for ofte kommer børnene til at opleve nederlag i almindelige skoler, før de kommer på specialskole.

Hvordan var det at have sit barn i Platanhaven?

"Vi rettede ind, da vi var her. Vi var jo

autoritetstro dengang. Vi fandt os i for meget. Mange ældre mener, at det trods alt er bedre nu end før – men de yngre kan bedre råbe op. Hvor er det for eksempel godt, at de unge forældre siger, de vil have aflastning!".

"Vores søn på 36 år har mistet 4 kammerater, som er døde. Det kan man ikke lave om på eller skåne vores børn for. Mange handicappede lever ikke så længe".

"Vi ventede et år på en plads i Platanhaven. I den periode kom en pædagog hjemme hos os jævnligt. Jeg tænkte: Mit barn bliver meget bedre, end de andre dér! Man kan ikke komme videre uden optimisme". Alle tre mødre er enige om, at det er meget positivt med mange tiltag fra personalet og ikke mindst at mærke personalets optimisme! En af mødrene har oplevet, at børnebehandlingsmøderne i Platanhaven har været de eneste positive møder i behandlersystemet. Personalet lyttede til

Kongeligt besøg i anledning af svømmehallens
indvielse efter renovering

hendes erfaringer med sønnens spisning, og hun var med i ergoterapien og lærte mere om, hvordan hun kunne støtte sit barns udvikling med at spise. Kombinationen af træning og leg var vigtig, træningen skulle leges ind.

Moderen med sønnen fra 1988 fortæller: "Det var skrappe piger i fyssen, som vidste bedre. Det kunne være svært at blive hørt. Vi oplevede, at I var bedrevidende. Der var ikke plads til følelser i træningen i fyssen".

"Behandlingen og træningen kunne godt være for meget i børnehaven, men senere i livet kunne jeg godt have ønsket, at han fik mere".

"Børnene blev trukket ud af fællesskabet mange gange, når de skulle til behandling".

"Vi oplevede, at I lyttede mere til os i børnehaven på behandlingsmøderne, end vi har oplevet senere på andre institutioner. Der var ikke smil til møderne, det var meget alvorligt".

Hvad vil I anbefale os?

"I skal være dygtige til at behandle. I skal tage imod nogle forkælede forældre og sige til forældrene, at de kender deres børn bedst. I skal skabe tryghed og overskuelighed. I skal tage initiativer til at finde hjælpemidler og behandlingsmetoder. I skal lytte til forældrene, for de ved, hvordan behandlingen kan listes ind. Hold fanen højt og fortæl, hvor dygtige I er!".

Hvordan har I haft det som pædagoger her i 40 år?

”Vi har haft det sjovt og GODT, og det smitter af på børnene! Der var mere nærhed mellem personale og børn, og det kunne jo være både godt og skidt. Men i dag har vi mere papirarbejde og mindre sjov. Vi er blevet dygtigere, men stiller vi for store krav til os selv i dag? Vi lever op til at kunne formulere os mere præcist og har meget mere forældresamarbejde i dag. Vi har haft meget stabilitet blandt personalet, og det giver mere overskud til glæde! Omgangstonen blandt personalet er meget vigtig, og det har vi alle ansvar for. Vi var meget ansvarlige også dengang: - intet skulle være halvt færdigt, hensynet til børnene kom først. Noget var altså bare for kantet dengang, for eksempel sagde fysioterapeuterne til børnene: - du må ikke gå, hvis du ikke har lært at kravle - og så måtte barnet øve sig på at kravle. I dag er det meget mere fleksibelt. Vi havde faktisk nogle gode værdier: - vi gik ud i haven med børnene og sagde ‘prøv at se

og dufte blomsterne’, og forstanderinden lagde vægt på, at vi skulle gå alene med børnene, for som hun sagde: ” - så forfalder du ikke til at snakke med de andre voksne i stedet for”. Vi tog på busture om søndagen i skoven, til Langesø, så ballonflyvning og faldskærmsudspring, var i cirkus og ved stranden.

Vi tog af og til et barn med hjem til os selv efter aftale med forstanderinden, så barnet ikke skulle være den eneste på Elevhjemmet i påsken f.eks. Nogle gange mødes man som mennesker - voksen og barn og har bare en god kemi, en god samklang.

Der var mange sociale aktiviteter, som forældreforeningen arrangerede. Det var både for børn og forældre, personale med kærestes, ægtefæller og børn. Nogle gange var vi ca. 100 deltagere! Vi unge pædagoger glædede os altid til disse ture og ville ikke gå glip af dem. Det blev ikke aflønnet, men det var der heller ingen forventning om. Det var bare sjove ture! Hvorfor er der ikke så meget sjov mere?

Er vi bare blevet ældre, eller er tiden bare for seriøs?

Dengang var der julefrokost for børn og forældre og søskende og personale med sovs og kartofler, og hvert barn fik en fin spritduplikeret indbydelse med hjem.

Den digitale verden og udvikling har været enorm - har vi mistet noget på bekostning af alt det, vi har fået? Dengang var vi nok bare mere sammen med børnene og hinanden. Værdierne var omsorg og nærvær, hjælp, og oplevelser med meget glæde. Med tiden bliver man mere professionel. Vores personale møder rummer nok mere kvalitet og mere faglighed nu end dengang.”

Det har været en konstant indsats gennem alle årene for disse to pædagoger at fastholde, at en god etik og moral er grundstenen i arbejdet med børnene i Platanhaven. De har altid påtalt, når der var nogle blandt personalet, der ikke talte pænt til børnene.

Fastelavn

Interview med Sigrun Nielsen cand. jur. var ansat i SAHVA, da Platanhaven startede

Flere gange i vores lange forløb med at samle erindringer om Platanhaven dukker Sigrun Nielsens navn op hos Sonja og Else, for hun var en markant figur på den administrative side. Ingen har dog nogen anelse om, hvor hun bor, eller om hun stadig hedder Nielsen. Men som det ofte sker i livet, dumper det lige ned til os: en dag fortæller forstander Jørn Baungaard, at han er blevet ringet op af netop Sigrun Nielsen. Hun havde drømt om Platanhaven natten før og ville da lige høre, hvordan tingene stod til! Pudsigt og heldigt, ikke?

Vi får lavet en aftale med Sigrun Nielsen og er meget spændte på at høre om starten af Platanhavens historie. Vi møder den smukkeste ældre dame ikklædt blide farver og strålende lyslevende øjne, som man straks kan se har meget at fortælle. Sigrun Nielsen har en usædvanlig historie bag sig. Hun blev født i 1923 og vok-

sede op på landet vest for Viborg og gik i skole hver anden dag. Senere fandt hun ud af, at de heldige børn inde i Viborg måtte gå i skole hver dag, og det ville hun også gerne, så hun tog sin cykel og drog ind til realskolen og bestod optagelsesprøven. Det samme gentog sig med studentereksamen, og i 1951 fik hun sin juridiske embedseksamen. Hvorfor ville du være jurist? "Fordi vi trængte til noget ..." underforstået forandring og forbedring. "Det var imidlertid svært at få job som jurist i 1951 og specielt som kvindelig jurist, så derfor accepterede jeg ansættelse til den laveste kontorløn 450 kr. om måneden på SAHVAS hovedkontor på Esplanaden i København. Man skulle rundt og besøge alle institutioner og kende området godt, før man startede på sit eget arbejde. På den måde blev ånden i SAHVA båret frem. SAHVA blev grundlagt af Hans Knudsen, som Hans Knudsens Plads er opkaldt efter. Han var præst og hjemvendt fra de Vestindiske Øer, som Danmark jo besad dengang. Han havde oplevet både ude og hjemme, at

"Næste gang, der kommer et nyt personale, vil jeg sørge for, at de aldrig får en modtagelse, som jeg fik".

Sigrun Nielsen på arbejde i midten af 1970'erne

vanføre ikke fik den nødvendige hjælp, og derfor tog han initiativ til i 1872 at starte Samfundet og Hjemmet for Vanføre. Det var starten. I 1933 sørgede statsminister Steincke for, at der kom tilskud fra staten til behandling. Det var Danmarks første socialreform".

SAHVA drev ambulatorierne på sygehuse, hvor der blev foretaget undersøgelser og kontrol med mennesker med spasticitet og andre handicap. "På ambulatorierne var ansat socialrådgivere, fysioterapeuter og ergoterapeuter, men sygeplejerskerne smed ergoterapeuterne ud, for de kunne selv!".

Sigrun Nielsen var således ansat i SAHVA, da Platanhaven startede, og vi ser mange konkrete beviser i form af fotografier fra forskellige sammenhænge, hvor "dem fra København" var med. Hun husker, da Platanhaven startede og kom senere til at foretage mange rejser sammen med frk. Forstanderinden i Platanhaven som følge af det internationale samarbejde, SAHVA deltog i. Der var kongresser

og foredrag om nye behandlingsformer i Holland, Belgien og Tyskland, hvor de deltog. Sigrun Nielsen viste mange udenlandske besøgende rundt i Platanhaven endda gæster helt fra Japan. Når hun var på besøg i Platanhaven, boede hun på et af de tidligere pigeværelser under taget. Else trådte i forstanderindens sted under hendes fravær, og i disse situationer skulle Else ringe til Sigrun Nielsen i København for at få lov til at leje en bus eller andet.

Vi finder de gamle fotos frem fra 1972, hvor SAHVA fejrede 100 års jubilæum i Restaurant Skoven i Odense. Både Sigrun Nielsen, forstanderinden, Sonja og Else deltog i stiveste puds og opsat hår.

Sigrun Nielsen er en aktiv dame, som var medlem af Odense Byråd fra 1972-1988 og var med i Patientklagenævnet fra 1986-1996. Også her var hun optaget af 'patienten i centrum'.

"Jeg husker, når jeg kom på besøg i Platanhaven, at teaterchefen og hans hustru kom og underholdt børnene. Når deres søn var med, sagde han altid høfligt: Jeg skal først hilse på værtinden".

Da tiderne blev anderledes, og Amtet overtog SAHVAS funktion, fik Sigrun Nielsen til opgave at oprette den første hjælpemiddelcentral i Odense. Hendes holdning var altid, at det nyeste skulle afprøves for at se, om det kunne hjælpe børnene. Hun fandt også på at udlevere kørestole og sende dem med patienterne hjem fra sygehuset. Det foranledigede denne ordveksling: "De sender da vel ikke inventaret med patienterne hjem?", hvortil Sigrun Nielsen replacerede: "Jo, det kan de da lige tro, jeg gør. Patienterne skal jo hjem og træne, så de kan få det bedre!"

Da Sigrun Nielsen var med til at få indført, at børnene fra Platanhaven skulle over på sygehuset og røntgenfotograferes, sagde en sygeplejerske: "Jamen jøsses da, er det sådan nogen, vi skal have med at gøre?". Sådanne udtalelser kommenterede Sigrun Nielsen altid prompte, for hun har været vant til at have ordet i sin magt og kendt til handicap hele sit liv, da hendes 6 år yngre lillesøster blev født med spasticitet. De nyder stadig hinandens selskab. Vores eftermiddag i fortidens tegn er slut,

og vi tager en runde i det gamle hus, som er ombygget til ukendelighed sammenlignet med starten for 50 år siden. Der udpeges, hvor forstanderinden havde sit kontor, sin private lejlighed, børnenes soverum, linnedskabet, anretterværelset og ikke mindst haven, som legepladsen dengang blev kaldt. Vi tager afsked med denne flotte 85-årige dame, som rank går ud til sin bil og kører hjem.

Afslutning og fremtid

På denne måde tegnede vi en ring om hele Platanhavens 50-årige historie. Vi er klar over, at dette på ingen måde er de eneste billeder, man kunne tegne, men det er de billeder, der er tonet frem i vores søgen efter fragmenter af en svunden tid, som har haft og fortsat har stor betydning for ganske mange mennesker. Det har været en stor fornøjelse at møde mange af dem, som har haft deres gang her gennem tiden, og vi er meget taknemmelige for deres bidrag til denne historie. Som det har været

nævnt flere gange undervejs af forskellige mennesker, er ånden i Platanhaven noget særlig. Denne ånd af forståelse og vilje til altid at forsøge at gøre det bedre, den ånd vil vi gerne være med til at bære ind i fremtiden. Vi skal arbejde for, at Platanhaven vil leve, overleve og være i stadig udvikling til gavn for de børn og forældre, som har brug for vores særlige viden og forståelse for at kunne udvikle sig til glade og hele mennesker, som deltagere i et liv, der giver mening og indhold. Platanhavens menneskesyn skal afspejle sig i hverdagen. Vi vil gøre en forskel, og vi vil arbejde på at blive ved med det. Vi føler et ansvar for at sikre, at 50 års gennearbejdet god erfaring og tværfaglig viden optimeres og tilpasses de krav, nutiden og fremtiden stiller til en specialbørnehave med mange tilbud både til børn, unge og deres familier. Platanhaven er parat til at tage den samfunds-mæssige udfordring om forandring op og ser mange muligheder i at tilbyde vores viden på nye måder.

Tillykke med de 50 år Platanhaven!

Forfatter:

Helle Grøndahl, ledende ergoterapeut i Platanhaven siden 1.1.1991, vikar 1. gang juli 1987. Uddannet ergoterapeut 1987. Certificeret systemisk coach 2008.

Tak til alle som har bidraget til dette jubilæumsskrift for Platanhaven. Det har været meget inspirerende at samle alle disse historier. Det er historier, som kommer fra det virkelige liv - fra dem som har haft nærkontakt med livet omkring Platanhaven på forskellig måde.

Fortid og nutid er forbundet og bidrager til Platanhavens fortsatte eksistens gennem de af fortidens historier, som vi vælger at tage med ind i fremtiden, og gennem de nye historier, vi fremover vælger at igangsætte.

En speciel tak til Sonja Kristensen og Else Christensen, som tålmodigt har fortalt deres erindringer og dvælet ved alle de små detaljer, som har gjort det muligt at fortælle denne beretning.

Helle Grøndahl

Sonja Kristensen

Else Christensen

Denne bog er et jubilæumsskrift i anledning af, at Specialbørnehaven Platanhaven kan fejre sit 50 års jubilæum i 2009. Bogen er blevet til gennem talrige samtaler mellem medarbejdere gennem 40 år. Der er samtaler og erindringer fra dem, der tilbragte en del af deres barndom her engang og dem, der var forældre til børn

her. Mennesker, som på forskellig vis, har haft tilknytning til Platanhaven gennem disse 50 år, har været inviteret til en snak om tiden, som de oplevede den. Bogen er krydret med anekdoter og fortællinger om stort og småt, hverdag og fest omkring disse gamle mure, som har dannet rammen om mange menneskers

liv gennem mere end en menneskealder. Der er kærligt udvalgte beretninger og betragtninger om en institution, som rigtig mange mennesker har et ganske særligt forhold til, og som er kendt for sit gangesærligt velfungerende, tværfaglige samarbejde mellem pædagoger, ergoterapeuter og fysioterapeuter.

Fregatten bygget 2001